

Negatieve wilsverklaring: interpretatieproblemen

Prof. Dr. Patrick Cras
Dienst Neurologie
Universiteit Antwerpen

Vraagstelling

- Voldoet een 'verklaring' in het kader van een geplande zelfmoord aan de definitie 'negatieve wilsverklaring'?
- Wordt de validiteit ondermijnd door de psychische toestand van de zelfmoordenaar?
- Dient de reanimatiearts rekening te houden met deze 'verklaring'?
- Wat kan men de arts die geen rekening houdt met deze 'verklaring' verwijten?

Zelfmoord – suicide

“an intrapsychic drama on an interpersonal stage”

(Leenaars, 1996)

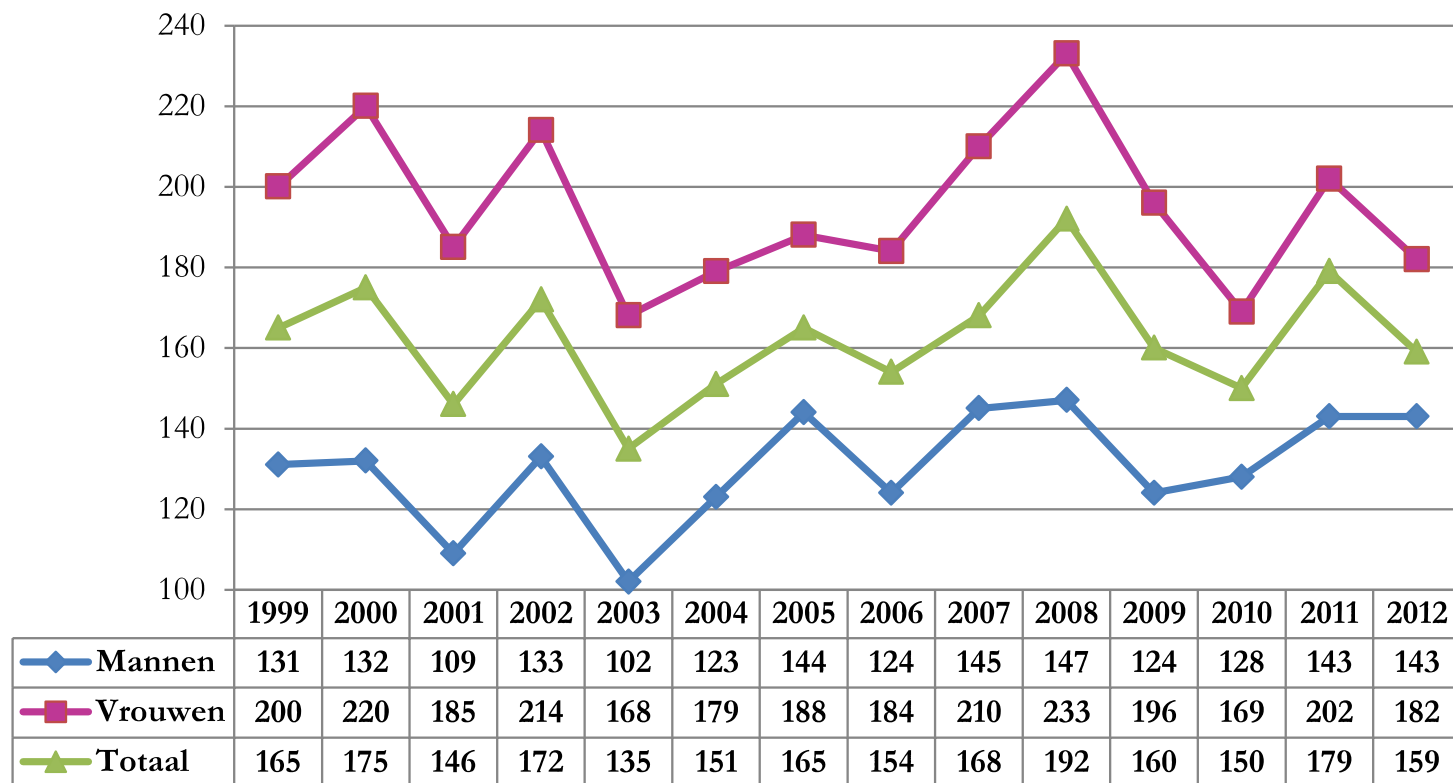
Zelfmoord in België

- Tweede doodsoorzaak bij jonge mannen van 20 tot 24 jaar
- Derde doodsoorzaak bij jonge vrouwen
- 25 tot 34 jaar eerste doodsoorzaak
- Elke dag gemiddeld 7 Belgen
- België is 17de/108 landen
- Zelfmoordpreventiecampagnes

Jaarverslag eenheid voor suicideonderzoek 2012 (UGent)

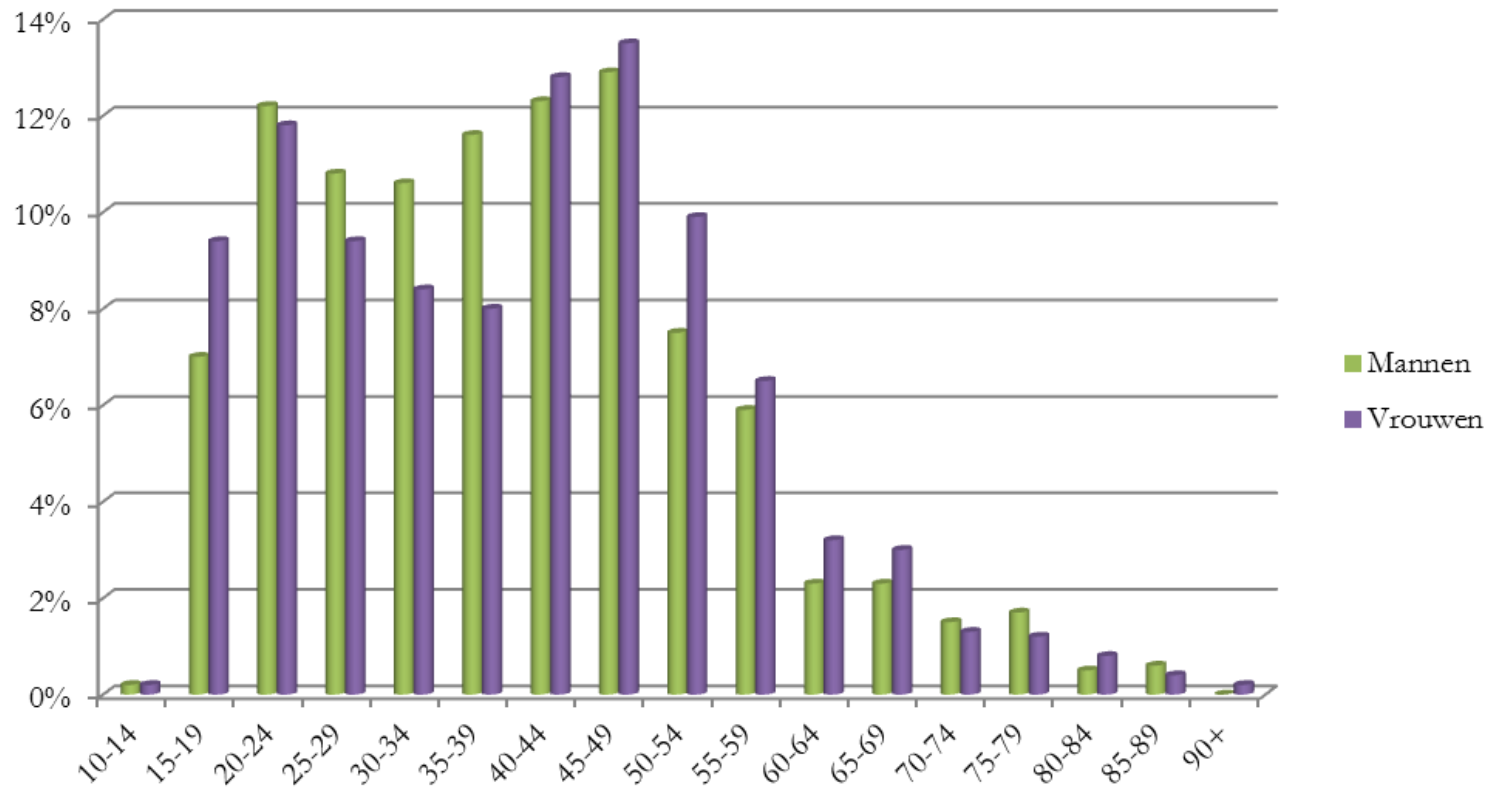
Figuur 1: Person-based rate-evolutie van suïcidepogingen per 100.000 inwoners in Vlaanderen, volgens geslacht, 1999-2012

Jaarverslag eenheid voor suicideonderzoek 2012 (UGent)

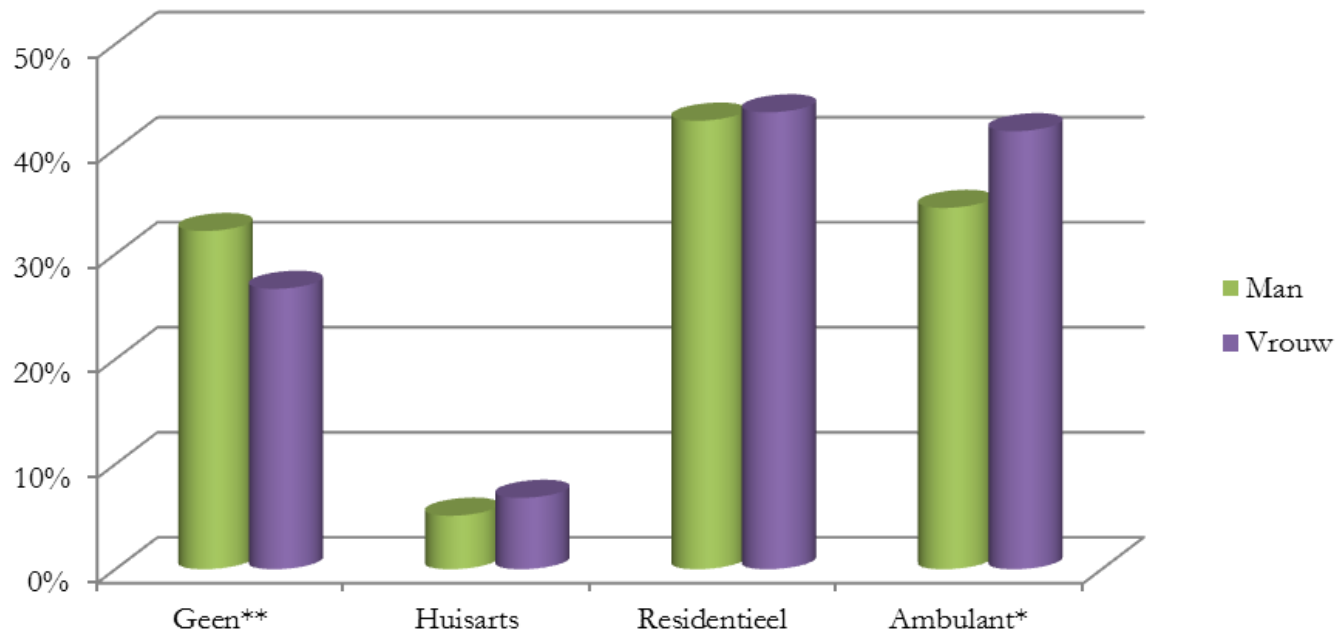
Figuur 9: Leeftijdverdeling van suïcidepogers volgens geslacht, 2012

Jaarverslag eenheid voor suicideonderzoek 2012 (UGent)

Figuur 12: Psychiatrische behandeling in de voorgeschiedenis van suïcidepogers in Vlaanderen volgens geslacht, 2012

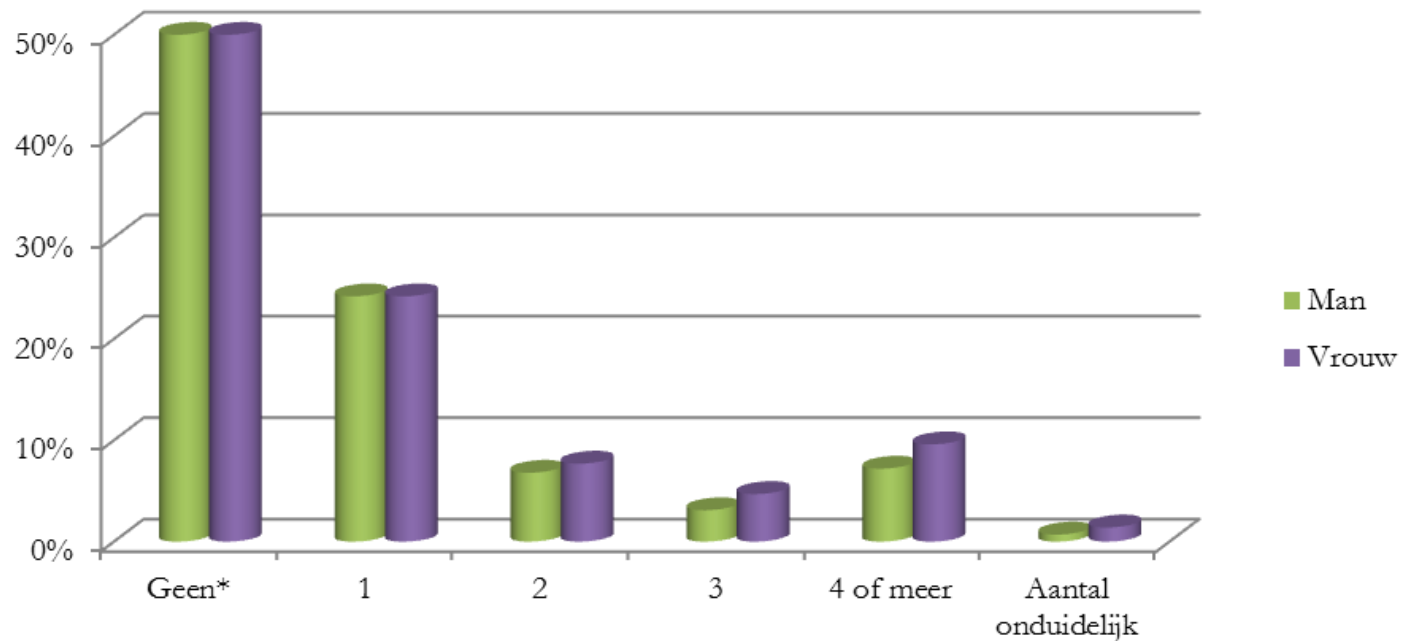

*Significant geslachtsverschil ($p < .01$)

**Significant geslachtsverschil ($p < .05$)

Figuur 13: Voorgeschiedenis van suïcidaal gedrag in Vlaanderen volgens geslacht, 2012

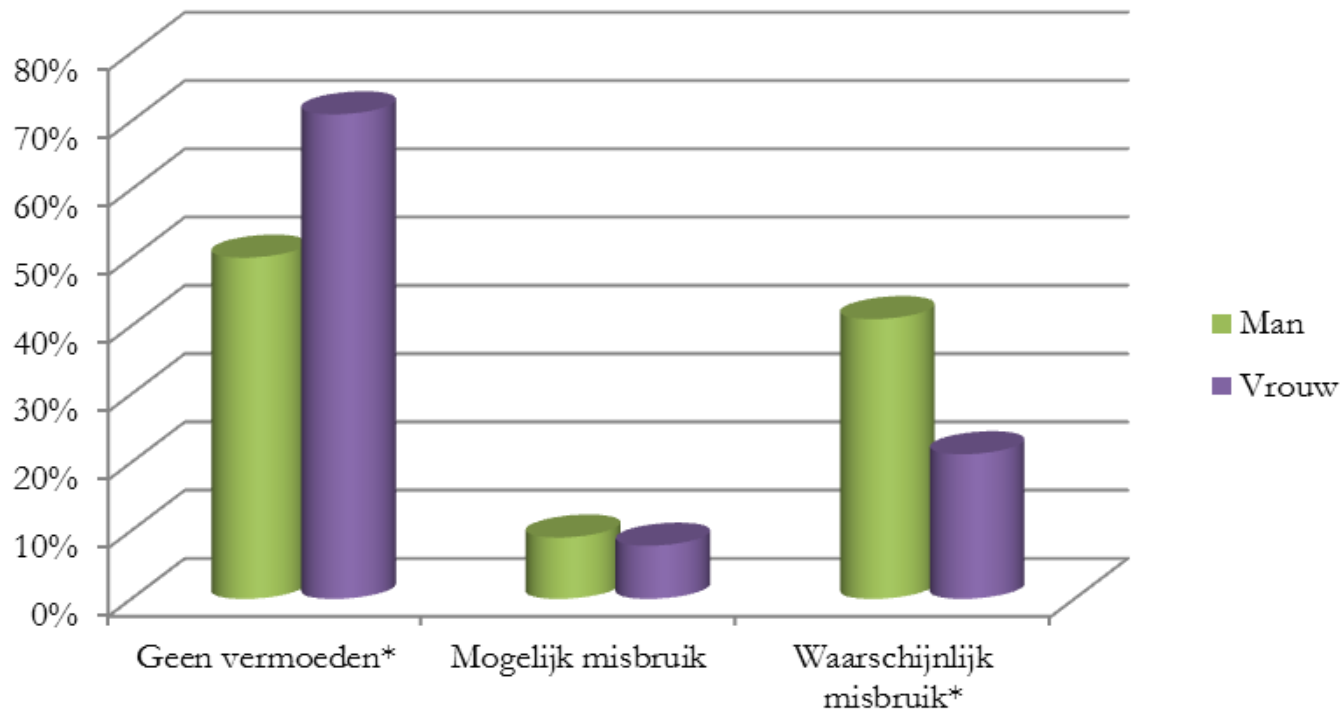

*Significant geslachtsverschil ($p < .05$)

Jaarverslag eenheid voor suicideonderzoek 2012 (UGent)

Figuur 15: Alcohol- en/of drugsmisbruik bij suicidepogers in Vlaanderen volgens geslacht, 2012

*Significant geslachtsverschil ($p < .001$)

Jaarverslag eenheid voor suicideonderzoek 2012 (UGent)

Aanleiding voor zelfmoord

- Vroegere zelfmoordpoging
- Majeure depressie
- Schizofrenie
- Middelenafhankelijkheid
- Persoonlijkheidstoornis
- Balanszelfmoord ('zelfmoorddyade')

Verklaringen in het kader van zelfmoord

- 'suicide notes' – 'zelfmoordbrieven'
- Boodschap dat de auteur gestorven is (of plant te sterven) door zelfmoord, om ontdekt te worden en uit te leggen waarom of instructies na te laten
- Bij volwassenen: 3–38%
- Bij kinderen en adolescenten: 10–45%
- Meest ruchtbarende 'persconferentie' Budd Dwyer

Foster, 2003; Goren, Gurkan, Tirasci, & Ozen, 2003; Ho, Yip, Chiu, & Halliday, 1998
Posener, LaHaye, & Cheifetz, 1989; Shaffer, 1974

"Please Leave the Room If This Will Affect You.": Pennsylvania State Treasurer Kills Himself on Live T.V.
(1987, facing 55 years in prison)

Verklaring in het kader van zelfmoord

- Aanwijzing van vastberadenheid
- Kan gezien worden als een instrument om de slaagkans te verhogen
- Meestal aangetroffen bij geslaagde zelfmoorden

Zelfmoord gelukt

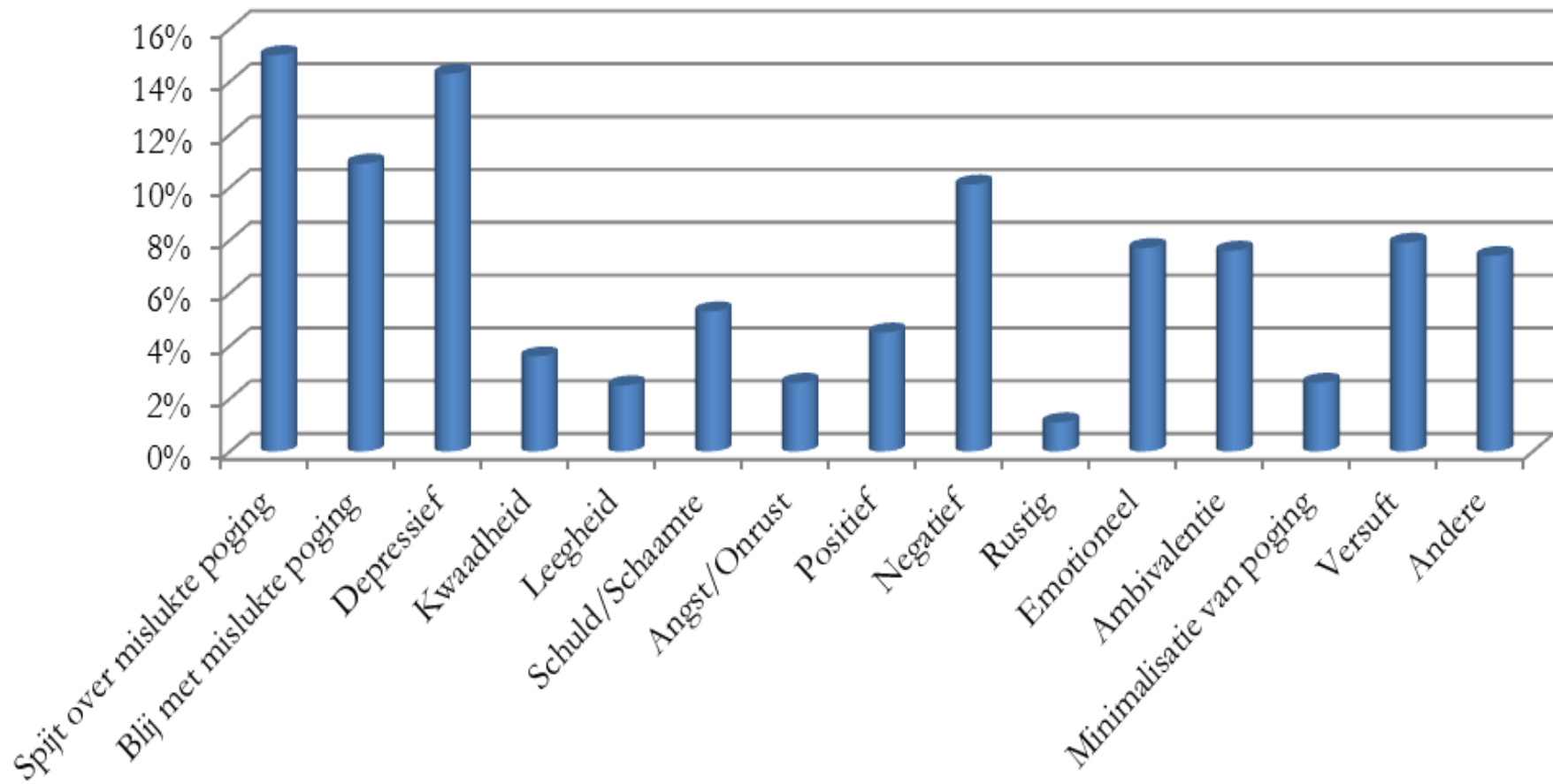
- Slaagkans zelfmoord verhoogd door...
 - Voorzorgen
 - Planning
 - Communicatie
- Suicide Intent Scale

Uitkomst na ZMP

- Kans op overlijden 3x hoger
- Nieuwe zelfmoordpoging frequent (x27)
- Depressie
- Hogere leeftijd
- Schizofrenie
- Slaapstoornissen
- Slechte gezondheid

Figuur 21: Gevoelens na de poging, Vlaanderen, 2012

Beslissingsbekwaamheid

- Kan aangetast zijn door...
 - Majeure depressie
 - Middelengebruik
 - Andere psychiatrische problematiek
- Niet bekend voor de reanimator
- Tenzij voorgeschiedenis bekend is, moeilijk te evalueren door arts wiens handelen 'gestuurd' moet worden door wilsverklaring

Reanimatie of niet?

- 'de facto' alleen wanneer zelfmoordpoging
- Urgentie, dus meestal geen tijd om instructies in zelfmoordbrief na te leven
- Validiteit van 'instructies bij zelfdoding' in zelfmoordbrief twijfelachtig
- Reanimatie schept tijd voor reflectie over intenties

Eigen praktijk

- 35-jarige pediater injecteert zich letale dosis insuline
- Blijft in ogenschijnlijk onomkeerbaar coma
- Geen 'wilsverklaring', geen zelfmoordbrief
- In overleg met familie sondevoeding en vochttoediening stopgezet

- 38-jarige bloemist verhangt zich
- Wordt gereanimeerd door MUG
- Blijft in persisterende vegetatieve toestand
- Stopzetting sondevoeding

Conclusies

- Bedoelde instructies in zelfmoordbrief hebben niet dezelfde lading als 'negatieve wilsverklaring inzake gezondheidszorgen'
- Intentie is kans op mislukking verminderen
- Behoort in die zin tot de middelen die ingezet worden om ZM te plegen
- Twijfel rond beslissingsbekwaamheid
- In geval van twijfel handelen in voordeel patiënt
- Overleg met naasten over intenties van wilsverklaring